БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДҮҮДЭЙ, БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН.

№ 94 (6023)
МАЙН
9
ВТОРНИК
1950 он

Сэн 20 мүнгэн.

Мүнөөдэр—агууехэ Илалтын һайндэр.
Советскэ арадай ба тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй илалтануудые зоригжуулагша ба эмхидхэгшэ агууехэ Сталин мандаха болтогой!

Агууехэ Илалтын Үдэр

Эгсэ табан жэлэй урда тээ, советскэ зэбсэгэй һүртэ хүсэндэ сонюулан дарагдажа, үбдэг дээрэ унаһан гитлеровскэ Германи бүрин штрэнэр, үгэ дууугүйгөөр Советскэ Армиин үмэнэ капитуляци хээ бэлэй. Тиин немецкэ агрессорнүүдэй Европодо үүдхэһэн ба хэдэн жэл үргэлжэлһэн үзэгдөө дуулдаагүй хүшэр хүндэ шуһата дайн дүүрөө һэн. Тиигэжэ советскэ арадай агууехэ Илалтын асари ехэ баяр ерөө һэн.

Төрэ жабхаланта һайхан нарата үглөөгүүр инаг түрэл Сталин багшынгаа арадтаа хандажа хэлэһэн гүн гүнзэгы удхата үгэнүүдые бидэнэр хэзээ бүхэндэ һанан һанан, омогорхон баясан ябадагбди. Эхэ оронойнай барагдашагүй ехэ баярай далайгаар долгилжо байһан тэрэ гайхамшагта үдэр бидэндэ хэзээшье, хэзээдэшье мартагдахагүй.

Инаг түрэл социалистическэ Эхэ ороноо аршалан хамгаалжа, түйлэй ехэ ба харата муухай дайсаниие даран һүнөөхын тулада, асари ехэ илалтынгаа агууехэ баярые үзэхын тулада бидэнэр, советскэ хүнүүд халуун улаан шуһаяашье, һанайнгаа хара хүлһөөшье адхаруулаабди. Тиин «дайсанаа даража, дархан солоёо олообди».

Бидэнэр яахадаа илаабибди гэхэдэ, манай советскэ общественнэ байгуулалта капиталистическэ байгуулалтада орходоо һураггүй бүлюу һайн байһаниинь дайнай ябаса дундуур элиин өлеэр тобойжо харагдаа. Манай бүхы орон тэрэ үедэ нэгэдэмэл дайшалхы лагерь болоһон байна. Советскэ арадай морально-политическэ эбдэршэгүй нэгэдэл хадаа сэрэгэй ба ажахын айхабтар орёо түбэгтэй зорилгонуудые амжалта түгэлдэрөөр шиидхэхэ арга олгоо. Хоорондоо эбдэршэгүй, ленинско-сталинскэ хани барисаата арадуудтай олонациональна советскэ гүрэн дайнай бүхы бүхы бэрхэшээлнүүдые нэрэтэй солотойгоор дабажа гараа.

Бидэнэр яахадаа илаабибди гэхэдэ, советскэ хүнүүдэй героическа хүсэлэлгэнүүдые фронтдошье, тылдашье Ленин — Сталинай илагдашагүй парти эмхидхэн хүтэлбэрилөө, фронтын ба тылэй байлдагшадые манай үнэн зүб хэрэгэй түлөө арюун тэмсэлдэ зоригжуулаа.

Бидэнэр яахадаа илаабибди гэхэдэ, бидэниие манай сэсэн мэргэн вождь, агууехэ Сталин урагшамнай, илалта тээшэ хүтэлбэрилөө. Нүхэр Сталин Советскэ Армиин ба Флодой командирнууд болон сэрэгшэдые сэрэгэй түрүү наукаар— илалта түйлалгын сталинска наукаар зэбсэглээ. Нүхэр Сталин дайсанай харата бодолгонуудые ба түсэбые айхабтар сэсэн мэргэнээр уридшалан элирүүлжэ, советско-германска асари ехэ фронт дээрэхи сэрэгэй ябуулгануудые түйлэй ехэ шадабаритайгаар хүтэлбэрилөө. Нүхэр Сталин тылэй ажалшадай героическа хүсэлэлгэнүүдые гайхамшаг шадабаритайгаар нэгэдүүлээ. Тиин богонихон хугасаа соо манай ороной арадай ажахы сэрэгэй үеын байдалда оруулагдажа, немецкэ магтаалта техникын урдаһаа бидэ өөһэдынгөө Эсэгэ ороной һүр хүсэтэ техникэ табяа бэлэйбди. Энэ техникэ, манай сэрэгшэдэй, манай бүхы арадай шэн зоригто тэмсэл түүхэтэ илалтыемнай хангаһан байна.

Мүнөөдэр советскэ арад заншал болоһон агууехэ һайндэрөө— Илалтын Үдэрые тэмдэглэжэ байна. Илалтын түрүүшын үдэрһөө хойшо оройдоол табахан жэл үнгэрөө. Теэд манай советскэ орон соо, манай түрэл советскэ гэр байшан соо хэды шэнээн ехэ юумэ хэгдээ гээшэб!..

Советскэ арадай морально-политическэ нэгэдэл, зориг бадаруулагша советскэ патриотизм, манай ажахын социалистическэ системын агууехэ хүсэн, Ленин — Сталинай партиин сэсэн мэргэн хүтэлбэри —эдэ бүгэдэ хадаа хэзээ бүхэндэ манай бүхы илалтануудай эшэ үндэһэниинь байһан ба байһааршье. Советскэ Союз болбол газаа тээһээ ямаршье туһаламжагүйгөөр, имагтал өөрынгөө хүсөөр дайнай гүнзэгы шархануудые амжалта түгэлдэрөөр эдэгээжэ байна. Дайнай һүүлэй сталинска табанжэл амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байна. Манай промышленность, хүдөө ажахы, наука ба культура үдэрһөө үдэртэ ургажа, бэхижэжэ байна. Эрхэ сүлөөтэ советскэ хүнүүд социалистическэ Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые, алдар солые улам арбидхахын тула, өөһэдынгөө зол жаргалые бүри дэлгэрүүлхын тула творческо орёо түбэгтэй бодомжонуудые бодотоор бэелүүлнэ. Энэнэй нэгэн гэршэнь юуб гэбэл, атомна энергиин нюусые бүри 1947 ондо элирүүлээд, атомна бомбо бии болгоһон ябадал болоно. Героическа советскэ арадай, илагша арадай шиидхэжэ шадахагүй зорилго гэжэ байгаагүй, байхашьегүй!

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда Советскэ Союзай түйлаһан илалта болбол манай ороной уласхоорондын нэрэ хүндые аяар дээшэнь үргөө. Мүнөө бүхы дэлхэйн прогрессивнэ хүнүүд хадаа Советскэ Союз эб найрамдалай ба арадуудай аюулгүй байдалай түшэг тулгуури мүн, шэнэ дай үүдхэхые хүсэгшэ реакциин харата муухай һэдэлгэнүүдтэ эсэргүүсэжэ шадаха айхабтар ехэ хүсэн мүн гэжэ харана.

Дайнай һүүлээр доройтон һуларжа, экономическа кризисто бажуулгажа эхилһэн империалистнар доллар, атомна бомбо, элдэб пактнуудые, түсэбүүдые, урдаа барин, шэнэ шуһата дайн тухай хэрзэгы муухайгаар хашхаралдажа эхилээд, улам шангаар шашхалдажа байна.

Теэд, Советскэ Союзаар толгойлогдон бүхы дэлхэй дээрэ үдэрһөө үдэртэ, часһаа часта улам улам дэлгэржэ байгаа эб найрамдалай тала баригшадай һүртэ ехэ хүсэн— үнэн сэхэ ажалша хүнүүдэй нэгэдэмэл хүсэн дай үүдхэгшэдэй бузгай муухай һэдэлгэнүүдые бута сохихол!

Советскэ хүнүүд инаг түрэл большевистскэ партиингаа, сэсэн мэргэн вождь агууехэ Сталин багшынгаа хүтэлбэри доро шэн зоритто ажалаараа Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые улам арбидхажа, бэхижүүлжэ байна. Энэ хадаа эб найрамдалай түлөө советскэ хүнүүдэй тэмсэл мүн.

Большевистскэ партиин, агууехэ Сталинай хүтэлбэри доро коммунизмын шэнэ шэнэ илалтанууд тээшэ урагшаа!

Урьһаламжа захилга амжалтатайгаар үргэлжэлһөөр

СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ гүрэнэй Табадахи урьһаламжа захилга республикымнай аймагуудаар политическа үндэр хэмжээндэ үнгэржэ байна.

Колхознигууд, хүдэлмэришэд ба албахаагшад шэнэ урьһаламжа захилгада тон эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Колхозуудта, предприятинуудта болоһон баярай митингнүүд дээрэ шанэ урьһаламжын Эхэ оронойнай хүсэ шадалай хүгжэхэ, ажалшадай ажана тэниглэн байдалай бүри һалбаран бадарха хэрэгтэ түйлай ехэ удхашанартай байһан тухай хэлэгдэнэ.

Гүрэндөө шэнээр урьһалһан ажалаймнай түхэригүүдэй шэнэ шэнэ заводууд, фабриканууд, шахтануудые барилгада хэрэглэгдэхэ байһаниинь мэдээжэ.

Майн 8-най мэдээгээр Хориин, Хэжэнгын, Яруунын, Ахын, Кяхтын, Закаменай, Иволгын ба бусад аймагуудай ажалшад урьһаламжа захилгаяа гүйсэд дүүргэбэ.

Республикын бэшэ аймагуудаар урьһаламжа захилга үргэлжэлһөөр.

ИЛАЛТЫН ҮДЭРЭЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

10 һарын нормо дүүргэбэ

Советскэ арадай Германиие илаһаар табан жэл болоһоной ойн хүндэлэлдэ ороной городууд ба тосхонуудай ажалшад стахановска вахтада жагсаба.

Харьковска тракторна заводой мүлигшэ, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадаһан Фёдор Колтыга Илалтын һайндэрые ажалай шэнэ амжалтануудаар угтана. Тэрэ хадаа жэлэй эхинһээ хойшо арбан һарын нормо дүүргэбэ.

Криворожско түмэрэй рудагай бассейнэй горнягууд Илалтын һайндэрэй хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсаад, амжалтатайгаар ажаллажа байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадагшадһаа бүридэһэн «Желтая река» гэжэ руднигай коллектив түсэбһөө гадуур 2 эшелон руда малтан абаба. К. Либкнехтын нэрэмжэтэ руднигай «Новая» гэжэ шахтада запасай сержант Яков Белый шэн зоригтойгоор ажаллана.

Ждановска металлургнуудай стахановска вахта

ЖДАНОВ. «Азовсталь» заводой металлургнууд майн 1-нэй стахановска вахтые Илалтын Үдэр — Майн 9 хүрэтэр үргэлжэлүүлхэ гэжэ шиидэбэ.

Булад түргөөр хайлуулдаг мастер Михаил Гололобов ба булад хайлуулагша комсомолец Николай Переверзев графигһаа нэгэ часһаа түрүүндэ хүндэ хайлуулга хэжэ дүүргэһэн ба пеэшэнгэй оёорой квадратна метр бүхэнһөө 10,1 тонно металл абажа, прогрессивнэ нормые тонно үлүүтэйгээр үлүүлэн дүүргэбэ. Булад хайлуулагшад Павел Молчанов ба Алексей Сугейко гэгшэд бүри һайн амжалтануудые түйлаа. Тэдэнэр хайлуулха болзорые 2 час 20 минутаар багадхажа, мартенын оёорой квадратна метр бүриһөө 11, 14 тонно булад абаба.

Федоровой бригадын уялга

ДАУГАВПИЛС. (Латвийска ССР). Нүхэр Федоровой бригалада даалгагдаһан замай участок Даугавпилска дистанци дээрэ эгээн эрхим гэгдэнэ. Табанжэлэй турша лотор тус бригада замайнгаа ажахые жэшээтэ һайнаар байлгажа, поезднүүдэй ябалгын аюулгүйе бүримүһэн хангаһан байна.

Илалтын Үдэрэй хүндэлэлдэ зорюулан, нүхэр Федоровой бригада даабарита участогаа социалистическэ ёһоор бүрин бүтэн байлгаха ба замаа 14 жэл хүрэтэр дунда заһабаригүйгөөр ашаглаха уялга абаа.

Колхозно полинуудһаа мэдээсэлнүүд

ХЭЖЭНГЭ. Чесанын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд хабарай тарилгада жэгдэрэн ороод, тэрэниие богони болзор соо, эрхим шанартайгаар үнгэргэхын түлөө үндэр эдэбхитэйгээр тэмсэжэ байна. Колхозой плугшад болон борнойшод газараа һайнаар элдүүрилжэ, тарилгые һаадгүйгөөр ябуулха арга олгоно. Түрүү колхознигууд Бороев, Суворова, Шабанов, Семенов гэгшэд үдэр бүри нормонуудаа 120—130 процент хүрэтэр дүүргэжэ, социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлһээр.

* * *

СЭЛЭНГЭ. Селендумын МТС-эй нүхэр Ковалевскиин хүтэлбэрилдэг тракторна бригада Тамчын сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилхэ зуураа, урдынхи шэнгеэр үндэр бүтээсэтэ ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Энэ бригада ороһото культурануудай тарилга хэхэ газарые элдүүрилжэ дүүргээ.

Тракторнуудынь үдэр һунигүй хүдэлмэрилнэ. Тэрэнэй ашаар тарилгые ябуулхатаяа нэгэн доро, эртын пар хахалжа эхилһэн байха юм. Дүүрэн бэшэ мэдээгээр 100 гаран гектар пар бэлэдхэгдээд байна.

Сүүдхэ бүридэ 140 килограмм горючи алмахабди

Манай бригадын гэшүүд полевой хүдэлмэринүүдые эрхим шанартайгаар үнгэргэхын түлөө, «Газартаряалангай үндэр культурын бригада» гэһэн нэрэ зэргэ олохын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ оролсонхой. Тиигээд поли дээрэ гараһанһаа хойшо трактористнуудай эрхим шанарай түлөө эрид шууд тэмсэнэ. Бидэнэр түрүүшынгээ хүдэлмэриин дүнгүүдые хараад байхадаа, нилээд ехэ горючи алмаха аргатай байһанаа мэдэрнэбди. Тиин, бригадын гэшүүд сүүдхэ бүридэ 130—140 килограмм горючи алмаха гэһэн шэнэ уялга абаа. Энэ уялгымнай ёһоор манай бригадын нэгэ колесно трактор имагтал алмагдаһан горючяар хүдэлмэрилхэ болоно.

Бригадамнай эртын ороһото культурануудай тарилгые 6 хоног соо, оройн культурануудай тарилгые 3 хоног соо дүүргэхэ түсэбтэй. Мүнөө эртын культурануудые тариха газараа бэлэдхээд, үрһэеэ тарижа байнабди.

Тарилгые түргэнөөр, агротехническэ үндэр хэмжээндэ үнгэргэжэ, ехэнүүд талмайнуудһаа үргэлжэ үндэр ургаса хуряахын түлөө тракторнуудаа һаадгүйгөөр ябуулхатаяа хамта үнэтэ горючи алмаха зорилгоёо нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэмнай лабтай.

Р. Сафонов, Бичурын аймагай «Красный боевик» колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг № 9 тракторна бригадын бригадир.

Үндэр бүтээсэ, эрхим шанар туйлана

Хабарай полевой хүдэлмэринүүдые түгэс бэлэдхэлтэйгээр уттаһан Бургалтайн МТС-эй түрүү бригаданууд тарилгада ороһонһоо хойшо үндэр бүтээсэ, эрхим шанар туйлана.

«Заветы Ильича» колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг бригада (бригадирынь нүхэр Машеев) илангаяа һайн жэшээ харуулна. Трактористнууд Цыбикжапов, Бадмаев, Молонов гэгшэд халаанайнгаа нормонуудые ходо үлүүлэн дүүргэнэд. Эдэнэртэ даалгагдаһан участогай шанарые шалгахада, гүнзэгыгөөр, һайн шанартайгаар хахалагдаһан байдаг юм.

Энэ бригадын гэшүүд культурна болбосоноор заһабарилагдаһан полевой вагончиттой. Тэндэнь шэнэ газетэнүүд болон журналнууд байдаг. Трактористнууд хоорондын социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүд ходо шалгагдана.

П. Раднаев.

РСФСР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ 1950 оной гүрэнэй түсэбые I-дэхи кварталда дүүргэлгын дүнгүүд тухай

РСФСР-эй Статистическэ Управлениин мэдээсэл

1950 оной 1-дэхи квартал соо РСФСР-эй республиканска болон нютагай промышленностиин, хүдөө ажахын, транспортын хүгжэлтэ, капитальна барилга, эд товарай эрьесые үргэдхэлгэ ба арад зоной материальна болон культурна хэмжээнэй дээшэлгэ ниимэ тоо мэдээнүүдээр харуулагдана гэбэл;

I

РСФСР-эй республиканска ба нютагай промышленностиин, олзоборилгын кооперациин ба инвалидуудай кооперациин промышленна продукциин шухала шухала зүйлнүүдые үйлэдбэрилэн гаргалга 1950 оной 1-дэхи кварталда 1949 оной 1-дэхи кварталтай сасуулбал, ингэжэ хубилһан байна гэбэл:

	1950 оной 1-дэхи кварталые 1949 оной 1-дэхи кварталтай жэшэбэл (процентээр).
Шулуу нүүрһэн	111
Хара металлнуудай прокат	139
Хирпииснэ	127
Извёстко	135
Гипс	135
Черепицэ	141
Хюреедэмэл материал	114
Велосипедүүд	3,4 дахин
Газова плитанууд	132
Газова колонконууд	117
Мяха хэршэдэг машинанууд	138
Бэшэгэй машинканууд	135
Патефонууд	3,7 дахин
Оёдолой гар машинанууд	146
Адаадаггүй бритвэнүүдэй хутаганууд	151
Хажуурнууд	110
Столовын хутаганууд	141
Столовын һэрээнүүд	122
Шэрэм амһарта	133
Эмалированна түмэр амһарта	137
Цинкдэмэл түмэр амһарта	136
Шаажан табагууд	125
Сайн аяганууд	140
Чайнигууд	116
Һурагшадай тетрадуул	127
Карандашууд	131
Гуурһанууд	110
Хлопчатобумажна бүдүүд	114
Улһан бүдүүд	126
Ноохон бүдүүд	111
Арһан гутал	117
Резиновэ гутал	2,2 дахин
Һэеы гуталнууд	110
Оймһоной зүйлнүүд	119
Дотор хубсаһа оёхо трикотаж	125
Гадар хубсаһа оёхо трикотаж	112
Колбасна зүйлнүүд	180
Малай тоһон	112
Мяхан	180
Хилээмэн ба булочна зүйлнүүд	112
Кондитерска зүйлнүүд	131
Макоронно зүйлнүүд	116
Виноградна архи	162
Патока	137
Крахмал	132
Дрожжи	119

II.

1950 оной 1-дэхи кварталда республиканска болон нютагай промышленностиин валова продукци гаргалгын түсэб РСФСР-эй Министерствонүүдээр ба ведомствонүүдээр ингэжэ дүүргэгдэһэн байна:

	1950 оной 1-дэхи кварталай түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)
РСФСР-эй нютагай промышленностиин Министерство	103
РСФСР-эй нютагай түлишын промышленностиин Министерство	77
РСФСР-эй ой модоной ба саарһанай промышленностиин Министерство	73
РСФСР-эй барилгын материалнуудай промышленностиин Министерство	101
РСФСР-эй хүнгэн промышленностиин Министерство	100
РСФСР-эй эдеэ хоолой промышленностиин Министерство	96
РСФСР-эй мяханай ба һүнэй промышленностиин Министерство	93
РСФСР-эй загаһанай промышленностиин Министерство	94
РСФСР-эй автомобильна транспортын Министерство	100
РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи полиграфическа промышленностиин, хэблэлэй газарнуудай ба номой худалдаа наймаанай хэрэгүүдые эрхилхэ Управлени	104

Олзоборилгын кооперации ба инвалидуудай кооперации валова продукци үйлэдбэрилэн гаргалгынгаа түсэб 1950 оной 1-дэхи кварталда 91 процент дүүргэә.

1950 оной 1-дэхи кварталда республиканска болон нютагай промышленность ехэхэн хэмжээнэй промышленна продукци: мебель, шаажан-фаянсова амһарта, газова плитанууд, мяха хэршэдэг машинанууд, кокс, велосипедүүд, бэшэгэй машинканууд, һурагшадай гуурһанууд, карандашууд, резиновэ гутал, трикотажна дотор хубсаһа, улһан ба ноохон бүдүүд, колбасна зүйлнүүд, кондитерска ба макаронно зүйлнүүд, виноградна архи ба бусад зүйлэй промышленна продукци түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилэн гаргаа.

III.

1950 оной 1-дэхи кварталда хабарай полевой хүдэлмэринүүдтэ бэлэдхэл үнгэрһэн жэлэйхидэ орходоо һайнаар ябуулагдаа.

1950 оной апрелиин 1-дэ, 1949 оной тэрэ үдэрэйхидэ орходоо үлүү олон тракторнууд заһабарилагдаһан байна гэбэл: машинно-тракторна станцинуудта 13 процент, РСФСР-эй совхозуудай Министерствын совхозуудта 38 процент үлүү заһабарилагдаа. 1949 оной апрелиин 1-дэ байһантай сасуулхада, 1950 оной апрелиин 1-дэ тракторна плугууд 12 процент, тракторна сеялкэнүүд 21 процент, тракторна культиваторнууд 11 процент; РСФСР-эй совхозуудай Министерствын совхозуудта тракторна плугууд 23 процент, тракторна сеялкэнүүд ба культиваторнууд 39 процент үлүү олон заһабарилагдаһан байгаа.

1950 оной апрелиин 1-дэ, 1949 оной апрелиин 1-дэ байһанда орходоо, РСФСР-эй совхозуудай Министерствын совхозуудта эртын овощьнуудые ба рассадануудые ургуулха парнигууд 22 процент үлүү бэлэдхэгдэһэн ба 9 процент үлүү парнигууд һуулгагдаһан байна; 1950 оной апрелиин 1-дэ, 1949 оной апрелиин 1-дэ байһанда орходоо, 18 процент үлүү олон теплицэнүүд бэлэдхэгдэһэн ба 15 процент үлүү ашаглалгада оруулагдаһан байна. Энэ жэлдэ үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо хабарай культурануудые тарилга һураггүй эртэ эхилээд, нилээд амжалтатайгаар ябуулагдажа байна. 1950 оной апрелиин 15-да 1949 оной энэ үеынхидэ орходоо, колхозуудта хабарай культуранууд үлүү ехэ таригдаа.

1950 оной апрелиин 20-до, 1949 оной тэрэ үеынхидэ орходоо, РСФСР-эй европейскэ хубиин талын ба модото талын районуудай колхозуудта 82 мянган гектараар үлүү ехэ ой модоной полосанууд таригдаһан ба һуулгагдаһан байна. 1950 оной апрелиин 1-дэ, 1949 оной апрелиин 1-нэй байлалтай сасуулбал, колхозуудтахи эбэртэ бодо малай тоо толгой—15 процентээр, гахайнуудай —53 процентээр, хони ба ямаадай—18 процентээр, адуу моридой—10 процентээр ба шубуунай — хоёр дахин олошорһон байха юм.

РСФСР-эй хүдөө ажахын Министерствын шубуу үсхэбэрилгын станцинуудай инкубаторнуудта, 1950 оной апрелиин 1-дэ, 1949 оной апрелиин 1-ейхидэ орходоо, 35 процент үлүү олон үндэгэнүүд дальбаряа болгохын тула хэгдээ.

IV.

1950 оной 1-дэхи кварталда, 1949 оной 1-дэхи кварталтай сасуулбал, РСФСР-эй автомобильна транспортын Министерствын автотранспортаар ашаа шэрэлгэ 9 процентээр ба пассажирнуудые шэрэлгэ 30 процентээр дээшэлһэн байна. Гэбэшье, РСФСР-эй автомобильна транспортын автомобильна парк үшөөл хүсэд дүүрэнээр ашаглагдаагүй.

Ашаанай ба хүнгэн таксомоторно автотранспортаар арад зониие хангалга нилээд һайжараа. 1950 оной 1-дэхи кварталда, 1949 оной 1-дэхи кварталтай сасуулбал, хүнгэн таксомоторнуудаар шэрэлгэ хоёр дахин, ашаанай таксомоторнуудаар шэрэлгэ 8 процентээр дээшэлээ.

V.

РСФСР-эй республиканска ба нютагай ажахын талаар централизованно капитальна хүдэлмэринүүдэй хэмжээ 1950 оной 1-дэхи кварталда. 1949 оной 1-дэхи кварталтай жэшэбэл, 106 процент болоһон, тэрэ тоодо ой модоной ба саарһанай промышленностиин талаар 158 процент, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин талаар 110 процент, һургуулинуудай барилгын талаар 110 процент, гэр байрануудые ба нютагай Соведүүдэй гостиницануудые барилгын талаар 114 процент болоһон байна.

РСФСР-эй гэр байрын-гражданска барилгын Министерство болбол подрядна барилгын-монтажна хүдэлмэринүүдэй хэмжээе 1950 оной 1-дэхи кварталда, 1949 оной 1-дэхи кварталайхида орходоо дээшэлүүлһэн болобошье, 1950 оной 1-дэхи кварталайнгаа түсэб дүүргээгүй.

VI.

Эдеэ хоолой ба промышленна эд товарнуудай гүрэнэй розничо сэнгые 1950 оной мартын 1-һээ шэнээр химдаруулга болбол советскэ худалдаа наймаанай саашадаа дэлгэрэлгые түргэдхөө.

Розничо худалдаа наймаанай эрьесын хэмжээ 1950 оной 1-дэхи кварталда, 1949 оной 1-дэхи кварталтай сасуулбал, нилээд ехээр дээшэлээ.

1950 оной мартда мяха, загаһа, мяханай ба загаһанай консервэ, малай тоһо, сахар, кондитерска зүйлнүүд, бүд, оёмол товарнууд, оймһоной зүйлнүүд, гутал, парфюмери, юумэ угаадаг ба туалетнэ мылэ, часынууд, радиоприемнигууд, велосипедүүд, мотоциклнууд болон бусад олон товарнуудые худалдалга ургаһан байна.

Гүрэнэй розничо сэнгые шэнээр химдаруулгатай дашарамдан колхозно рыногүүд дээрэ мяханай, һүнэй, тоһоной ба бусад продуктнуудай сэн химдараа.

1950 оной 1-дэхи кварталда коммунальна предприятинуудые бариха хүдэлмэринүүд үргэлжэлүүлэгдээ.

VII.

1950 оной 1-дэхи кварталда, 1949 оной 1-дэхи кварталтай сасуулбал, коммунальна электростанцинуудай электроэнерги үйлэдбэрилэн гаргалга 16 процентээр, коммунально-ажаһуудалай хэрэглэмжэдэ газ үгэлгэ 30 процентээр, коммунальна водопроводуудһаа хэрэглэмжын уһа үгэлгэ 6 процентээр, троллейбусуудаар пассажирнуудые шэрэлгэ 35 процентээр, прачечнануудаар предприятинуудые болон арад зониие хангалга 13 процентээр дээшэлээ. Коммунальна электростанцинуудаар электроэнерги үйлэдбэрилэн гаргалгын талаар, коммунальна водопроводуудһаа хэрэглэмжын уһа үгэлгын талаар, трамвайнуудаар ба троллейбусуудаар пассажирнуудые шэрэлгын талаар 1950 оной 1-дэхи кварталай түсэб үлүүлэн дүүргэгдөө. Нютагай Соведүүдэй ажаһуудалай гэр байшангуудые капитальнаар заһабарилха хүдэлмэринүүдэй хэмжээ 1950 оной 1-дэхи кварталда, 1949 оной 1-дэхи кварталтай сасуулбал, 105 процент болоо.

VIII.

1950 оной 1-дэхи кварталда РСФСР-эй республиканска ба нютагай ажахыдахи хүдэлмэришэд ба албахаагшадай тоо, 1949 оной 1-дэхи кварталтай сасуулбал, 5 процентээр олошороо.

Республиканска ба областной мэдэлэй промышленностьдахи хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсэ 1950 оной 1-дэхи кварталда, 1949 оной 1-дэхи кварталтай жэшэбэл, 6 процентээр дээшэлээ.

IX

1950 оной 1-дэхи кварталда РСФСР дотор культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанай тоо олошороо. Ниитын библиотекэнүүдэй тоо, 1949 оной зохихо үетэй сасуулбал, 26 процентээр, тэдэнэй номуудай тоо 21 процентээр олошороо. Клубуудай, культурын байшангуудай ба уншалгын байшангуудай тоо 7 процентээр олошороо.

Киноустановконуудай тоо, 1949 оной түрүүшын кварталтай сасуулбал, 25 процентээр олошорһон байна.

1950 оной түрүүшын кварталда больнична эмхи зургаануудай, нарайлгын гэрнүүдэй, диспансернүүдэй болон бусад эмнэлгын ба санитарно-һэргылэмжын эмхи зургаануудай тоо саашадаа олошоруулагдаа.

РСФСР-эй Статистическэ Управлени.

Кяхтын аймагай «Улаан-Субэгтэ» колхозой агитпунктые коммунист Лхамажапов Цырен хүтэлбэриндэг юм. 8 агитаторнууд—комсомолецууд полевой бригадада ба ажалшадай дунда агитационно хүдэлмэри ябуулна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: агитатор Лхамажапов «Б. М. Үнэн газетын шэнэ номерые моришод Цыренжапов ба Ринчиновтэ уншажа байна.

М. Миневэй фото.

КУРУМКАНАЙ АЙМАГТА

НӨӨСЭЛГЫН ТҮРҮҮ КАССА

Аймагай центрһээ эгээн холын Дэрээн гэжэ нютагтахи нөөсэлгын кассые комсомолка Мария Ламуева даадаг юм. Энэ эдэбхитэй комсомолка амаралтынгаа үдэр малажалай фермэнүүд ба тарянажалай бригадануудаар ябажа, нөөсэлгын кассада мүнгэ хадагалха ёһо гурим ба удхашанар тухай ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг. Тэрэнэйнгээ ашаар нүхэр Ламуева 1950 оной түрүүшын кварталай даалгабарине 448 процент дүүргэә.

Тэндэхи мүнгэ нөөгшэдэй тоо үдэр ерэхэ тудам ургана.

МАЛШАДАЙ УЛААН БУЛАН

Калининай нэрэмжэтэ колхозой правлени малажалай фермын хүдэлмэрилэгшэдые культурнаар хангахын түлөө ехэ анхарал хандуулна. Һаяхан тус правлени МТФ-гэйнгээ дэргэдэхи улаан буланда «Родина» гэжэ радиоприемник тодхобо. Мүн эндэ хүдөө ажахын номуудай библиотекэ бии. Малшад сүлөөтэй сагтаа улаан буландаа ерэжэ, элдэб темэнүүдээр хөөрэлдөө үнгэргэдэг.

КИНОКАРТИНЫЕ ҺОНИРХОН ХАРАНА

Аймагай центртэ, колхозууд, малажалай фермэнүүд ба тарянажалай бригадануудаар «Сталинградска байлдаан» гэжэ уранһайханай фильм харуулагдажа байна.

Тус кинокартиные ажалшад ехэ һонирхолтойгоор харана.

ТҮРҮҮ ҺААЛИШАД

Харамодоной сомоной Калининай нэрэмжэтэ колхозой № 4 МТФ-гэй эрхим һаалишан Ханда Аюшеева даажа абаһан 15 үнеэдһээ 15 тугал абаба. Мүн тэрэшэлэн һаалишад Пылжид Очирова, Цыцык Гармаева гэгшэд 12—14 тугалнуудые абаад, тобир тарганаар тэнжээжэ байна.

Д. Дондупов.

НОМОЙ ПОЛКО

Һүүлэй үедэ Бурят-Монголой гүрэнэй хэблэл иимэнүүд номуудые хэблэн гаргаба:

1. К. А. Васильев. Малажалай фермэнүүдтэ түл абалга ба түлжүүлгэ тухай һануулга. Түрэхэ малнуудые лажа эдеэлүүлхэ ба харууһалха тухай, малай байрануудые ямараар байлгаха тухай, залуу малнуудые эдеэлүүлхэ ба харууһалха тухай энэ брошюра соо бэшэгдэнхэй. 32 нюур, сэн 1 түх. 20 мүн.

2. А. Г. Давыдов. Луговодто һануулга. Сабшалангай ургасые дээшэлүүлхын тулада хабартаа, зундаа ба намартаа сабшалангай газар дээрэ ямар хүдэлмэри хэхэ хэрэгтэйб гэһэн һануулга ба заабаринууд. Энэ брошюра ород ба бурят-монгол хэлэн дээрэ хэблэгдэнхэй. 40 нюур, сэн 1 түх. 50 мүн.

3. П. С. Уласевич. Хүдөө ажахын амитадай бруцеллез ба тэрээнтэй тэмсэхэ хэмжээнүүд. (Ород хэлэн дээрэ). Бруцеллез үбшэн малнуудта ямар шалтагаанһаа хүрэдэг бэ, тэрээнтэй хайшан гэжэ тэмсэхэ хэрэгтэйб, тэрээнһээ яажа һэргылхэб гэһэн гол шухала заабаринууд тус брошюра соо үгтэнхэй. Энэ брошюра хадаа гансахан ветеринарно-зоотехническэ мэргэжэлтэдтэ бэшэ, мүн баһа малажалай бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ туһалха байна. 56 нюур, сэн 2 түх. 10 мүн.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Малажалда парторганизацинуудай гол анхаралые хандуулха

XVI областной партийна конференциин дүнгүүдые зүбшэн хэлсэһэн Кударын аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаанда хабаадагшад ниитын малажалые хүгжөөхэ асуудалда гол анхаралаа хандуулаа. Малажалые хүгжөөхэ гурбан жэлэй түсэб аймаг дотор хангалтагүйгөөр дүүргэгдэжэ байһые элидхэлшэ, ВКП(б)-гэй айкомой секретарь нүхэр Мельничук тэмдэглэбэ. Жэшээлхэдэ, Ленинэй, Сталинай, Ворошиловай нэрэмжэтэ, «Искра Ленина» колхозуудта һүүлэй хэдэн һара соо малынь олоор үхөө. Аймагай партийна организаци малдаа тэжээлэй бата бэхи база байгуулха тэмсэл хүсэд ябуулнагүй, сабшалангаа уһалнагүй, шугы бургааһанһаа сэбэрлэнэгүй, үтэг шэбхэ сабшалан дээрээ гарганагүй,—гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ.

Эдэнэй гол шалтагааниинь—һүүлэй үедэ ниитэ-политическэ хүдэлмэри һуларһан байна гэбэ.

«Искра Ленина» колхозой парторганизациин секретарь нүхэр Пашков хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй хүдэлмэрииие эрид шүүмжэлээ. Хүдөө ажахын мэргэжэлтэд колхозуудта хаа яа ябадаг, малажал хүгжөөхэ хэрэгтэ эршэмтэйгээр оролсодоггүй. Манай колхоздо туһаламжа үзүүлхэ ёһотой зооветмэргэжэлтэ нүхэр Дубинин һүүлэй үедэ оройдоошье хүдэлмэрилхэеэ болишонхой.

ВКП(б)-гэй айкомой хүдөө ажахын таһагые даагша нүхэр Соковиков үгэ хэлэхэдээ, партийна организацинууд аймагай партийна конференциин шиидхэбэрине удаанаар дүүргэлтэ болгожо байна гэбэ.

Зоотехническэ барилгын хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байһан тухайда колхозно барилга эрхилхэ таһагые даагша нүхэр Жилкин хэлэбэ. Жэшээлхэдэ, «Искра Ленина», «Вперед», «Красная заря» колхозуудай малнууд тон таарамжагүй байрануудта байдагшье һаань, тэдэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд шэнэ байра бариха тушаа һанаагаа табинагүй.

Нүхэр Хомяков (ВКП(б)-гэй айкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша)—ниитэ-политическэ хүдэлмэри ба коммунистнуудай политическэ һуралсал аймаг дотор ямараар ябуулагдажа байһан тухай хэлээ.

—Һунгалтануудай һүүлээр,—гэжэ нүхэр Хомяков хэлэнэ, — ниитын политическэ хүдэлмэри ехээр һулаһуулагдаа. Агитпунктнууд «хүдэлмэрилхэеэ болиихой, лекци ба элидхэлнүүд үсөөн хэгдэнэ. Радио ба кино политическэ агитацида дутамагаар хэрэглэгдэнэ. Аймагай хэлхээ холбооной конторо радиофикаци хангажа шадаагүй.

Хэдэн олон коммунистнууд өөһэдынгөө идейнэ бэлэдхэл дээшэлүүлхые оролдоногүй, һургуулинууд ба кружогуудай занятинуудһаа гээглэнэ, тиигээд һуралсалайнгаа программые зарим политһургуулинууд ба кружогууд дүүргэнэгүй гэжэ нүхэр Хомяков шүүмжэлээ.

Малажал хүгжөөхэ гурбан жэлэй түсэбэй хангалтагүйгөөр дүүргэгдэжэ байһан шалтагаануудые аймсоведэй түрүүлэгшэ нүхэр Баирбиликтуев элирхэйлбэ. Аймаг дотор хүдөө ажахын артелиин Устав эбдэгдэжэ байһан тухай саашадаа хэлэбэ. Хүдөө ажахын артелиин Устав эбдэдэг ябадалнуудые усадхаха тухай парти ба правительствын тогтоол гараһаар гурбан жэл үлүү болобошье һаань, Устав эбдэхэ ябадал үргэлжэлһөөр. Жэшээлхэдэ, «Красное Знамя» колхозой түрүүлэгшэ байһан Фомин колхозой зөөриие хулгайлдаг ба үбэршэлдэг байгаа. Тэрээнэйнгээ түлөө партиһаа гаргагдажа, хүдэлмэриһөө хаюулһан юм.

—Большевистскэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэлые хабшаха ябадал зарим газарта үзэгдэнэ,—гэжэ нүхэр Баирбиликтуев тэмдэглэбэ.

Тэндэ хамтадаа 16 хүн үгэ хэлээ. Партийна эдэбхитэдэй суглаан областной партконференциин шиидхэбэрие һайшаагаад, дэлгэрэнгы тогтоол гаргаба.

Партийна хүтэлбэрилгын методые һайжаруулха

Апрелиин һүүлээр Заиграйн аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаан боложо, тэрээн дээрэ ВКП(б)-гэй айкомой секретарь нүхэр Щербаков «XVI областной партийна конференциин тогтоол ба аймагай парторганизациин зорилгонууд» гэһэн элидхэл хэбэ. Нүхэр Щербаковой элидхэл тушаа хэдэн хүнүүд үгэ хэлэбэд.

Хүдөө ажахын таһагай ахалагша агроном, СССР-эй Верховно Соведэй депутат нүхэр Метляев болбол Сталинай (Дээдэ Илька) ба Молотовой, Кагановичын нэрэмжэтэ, «Оборона СССР» колхозуудта үрһэ һэлгэлгэ дүүргэгдөөгүй гэжэ хэлэбэ.

Мүн хартаабхын яровизаци олон колхозуудта хэгдээгүй, минеральна үтэгжүүлгэ асарагдаагүй гэбэ. Димитровой нэрэмжэтэ ба «Красный партизан» колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд үрһэгүйбди гээд, хартаабхаяа тариха түсэбөө дүүргэхэгүй һэдэлгэ гаргана.

Шэнээр эмхидхэгдэһэн леспромхоздо Бурлестрестын зүгһөө туһалаагүй, ехэнүүд зорилгонуудые дүүргэжэ шадахагүй кадрнуудые альгээгдэһэнһээнь боложо һүүлэй үедэ 2 директор, 4 ахалагша механигууд, 4 ахалагша инженернүүд һэлгэгдээ, гэжэ Черемуховско леспромхозой директор нүхэр Самсонов шүүмжэлбэ.

— Колхозой полинууд дээрэ 32 агитаторнууд ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулна — гэжэ нүхэр Дылыков хэлэбэ. — Тэдэнэр хабарай тарилгые үнгэргэхэ тухай парти ба правительствын тогтоолые колхознигуудта ойлгуулдаг ба социалистическэ мурысөө эмхидхэдэг байна.

Энэ жэлдэ тарянажалай бригадир нүхэр Мункуевай бригада 60 гектар талмайһаа гектар бүриһөөнь 180 пүүд орооһо хуряаха уялга абаба гэжэ Дылыков хэлэбэ.

ВКП(б)-гэй айком ба аймагай гүйсэдком гээгдэнги колхозуудта анхаралаа табидаггүй байһан һаань Дээдэ Илькын Сталинай нэрэмжэтэ ба «Красный Партизан» колхозууд мүнөөшье гээгдэжэ ябана.

Мүн нүхэд Матвеев ба Перевалов гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, партийно-политическэ ба эмхидхэлэй хүдэлмэри дээрэ тогтобод.

Партийна эдэбхитэдэй суглаан хэлэлсэһэн асуудал тушаагаа тодорхой тогтоол гаргаба.

БМАССР-эй Министрнуудэй Советдэ

[Ре]спубликын колхозуудта хабарай тарилга дээрэ агротехникые эбдэһэн баримтанууд тухай

[БМ]АССР-эй Министрнуудэй Со[вет] болбол үнгэргэгдэһэн шалгал[тын]даа ёһоор, полевой хүдэлмэ[рин] түрүүшын үдэрнүүдһээ [...], зарим аймагуудай колхо[зуудт]а газар элдүүрилгэ ба хаба[рай] тарилга дээрэ агротехникые [эбдэхэ] ябадал гарана гэжэ тэмдэг[лэнэ].

[...] ба намарай пар дээрэ хаба[рай] [...]тын борнойлгые саг болзор[тонь] үнгэргэхэ ябадалай удхаша[нарые] тоогоогүй байһанай эсэстэ [олон] аймагуудай колхозуудта энэ [...]ын шухала агротехническэ [хэм]жэ-ябуулга ехээр оройтуулаг[дажа] байха юм. Жэшээлхэдэ, та[рил]гын жэгдэрэн эхилхэ хүрэтэр [Ба]ргажанай аймагай колхозууд[т]а [...]р ба намарайнь парай — 22 [проц]ент, Тарбагатайн—33 процент, [Яр]уу[н]ын—35 процент, Иволгын [аймаг]ай колхозуудта —41 процент [бэе]лүүлэгдоһон, тиихэдэ Яруунын, [Бай]кальска аймагуудай колхо[зууд] аяар майн 1 хүрэтэр энэ хү[дэлм]эри үнгэргөөгүй байгаа.

[Бич]урын аймагай «Борец Октяб[ря]», Иволгын аймагай Ворошило[в], Ленинэй нэрэмжэтэ, Кударын [аймаг]ай «Красное знамя», Зэдын [аймаг]ай Кагановичын нэрэмжэ[тэ], Тарбагатайн аймагай Калини[нэй] нэрэмжэтэ колхозууд гүйхэнөөр [...]лантайгаар хахалһан байха

[К]ударын аймагай «Красная за[ря]», Ранжуровай нэрэмжэтэ, Бичу[рын] аймагай «Борец Октября» кол[хоз]уудта хахалалга ба борнойлол[гын] хоорондо сэхэ забһар гаргагда[ад] байна, энэ хадаа хүрьһые ха[тааха] ябадалда хүргэнэ. Тиихэдэ [Зэды]н, Кударын, Тарбагатайн [айма]гуудай зарим колхозууд пар [ба на]марай пар дээрэ культиваци[ин] орондо, харин ямаршье ашаг[гүй]гүй хабарай хахалалга үнгэр[гэжэ], газарай хүрьһэ хатаахаһаа [...], үлүү хүсэ гаргана.

[Ре]спубликын олон МТС-үүд, [тэрэ]тэ Ново-Брянска, Саянтын, [...]ейн, Ехэ-Куналейн, Түнхэнэй [маш]инно-тракторна станцинууд ха[бар]ай хахалалга ба пар хахалалга[да] предплужнигуудые гүйсэд хэ[рэглэ]нэгүй.

[К]ударын, Иволгын аймагуудай [олон] колхозууд ороохото культу[ран]уудые хоригдоһон гуримаар тү[шээ]лжэ тариһан, тиихэдэ Торинн, [Сэлэ]нгын аймагуудай колхозуудта [кон]диционно бэшэ үрһөөр тарилга [хэгдэ]жэ байха юм.

[З]арим аймагуудай, илангаяа [Яру]унын, Кяхтын, Хэжэнгын, Сэ[лэн]гын, Торинн колхозуудай ба [ай]магай хүдөө ажахын таһагуудай [хүтэ]лбэрилэгшэд үндэр ургасын тү[лөө] тэмсэлдэ сортовой үрһэнэй уд[ха] шанарые тооногүй.

[Т]арбагатайн, Кабанскын, Куда[ры]н, Торинн, Кяхтын ба бусад [айм]агуудай МТС-үүд ба олон кол[хоз]уудта полевой хүдэлмэринүүдэй [эхил]һэн түрүүшын үдэрнүүдһээ [эхилэ]д, МТС-үүд ба колхозуудай [хо]орондо баталагдаһан договор[нуу]д хангалтагүйгөөр дүүргэгдэнэ, [дого]ворой ёһоор абтаһан уялгануу[д] дүүргэгдээгүй байһанай түлөө [буруут]нар бэе бэеһээ эрилтэ хэнэгүй.

Полевой хүдэлмэринүүдэй эрхим [шан]арай түлөө шанга тэмсэл хэг[дээ]гүй байһанай эсэстэ, Тарбага[тай]н, Кяхтын, Торинн ба Бичурын [ай]магуудай олон колхозуудта та[ря]анажалай бригадануудай бригa[ди]рнууд тракторна хүдэлмэринүү[дэй] шанарые муугаар шалгадаг, [тра]ктораар хэгдэһэн хүдэлмэринүү-дые тогтоогдомол гуримай ёһоор тушаан абадаггүй байха юм.

Олон аймагуудай хүдөө ажахын таһагуудай болон МТС-үүдэй агрономууд полевой хүдэлмэринүүдэй шанарые үдэр бүри ёһотой һайнаар шалгадаггүй, хабарай тарилга дээрэ агротехникын заабаринуудые сахиха тушаа тракторна ба тариаанажалай бригадануудһаа шухала эрилтэ хэдэггүй байна.

Зэдын, Түнхэнэй Торинн, Баргажанай, Яруунын аймагуудай советскэ ба хүдөө ажахын органууд үнгэрэгшэ жэлнүүдтэ полевой хүдэлмэринүүдые унжагайруулһанай, тарилгын болзорнуудые эбдэһэнэй эсэстэ намарай эртын хүйтэндэ горьтой таряагаа хүлдөөһэн, мүн ургасые доошонь оруулһан ябадалһаа үшөө һургаал абаагүй. Тэрэнэй эсэстэ эдэ аймагуудай колхозуудта хабарай полевой хүдэлмэринүүд хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Энэ хадаа эртын ороohото культурануудай тарилгые агротехническэ эрхим болзорнуудта үнгэргэхэ ябадалда һаад ушаруулжа болохо байна.

Зарим аймагуудай, илангаяа Зэдын, Түнхэнэй, Сэлэнгын, Заиграйн, Кяхтын колхозууд минеральна үтэгжүүлгэнүүдые аяар мүнөө хүрэтэр «Сельхозснабай» складуудһаа абаашаагүй ба тэдэнние газар үтэгжүүлгэдэ хэрэглээгүй байһаар.

Хабарай полевой хүдэлмэринүүд дээрэ агротехникые эбдэһэн эдэ бүхы баримтанууд хадаа урда жэлнүүдтэ агротехникые эбдэһэн дээрэһээ зарим колхозуудта хүдөө ажахын культурануудай бага ургаса абтаһан ябадалһаа республикын хүдөө ажахын Министерство болон тэрэнэй нютагуудтахи органуудай шухала тобшолол хээгүй байһые гэршэлнэ. Республикын хүдөө ажахын Министерство, аймагуудай хүдөө ажахын таһагууд ба олон МТС-үүдэй директорнүүд агротехникые эбдэһэн ябадалнуудтай эрид тэмсэнэгүй, полевой хүдэлмэринүүдэй эрхим шанарай түлөө агрономуудһаа, мүн колхозуудай правленинүүдһээ шанга эрилтэ хэнэгүй, агротехникын заабаринуудые эбдэһэн гэмтэ хүнүүдые харюусалгада хабааддуулнагүй.

Тэрэшэлэн БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол ажалшадай депутадуудай аймсоведүүдэй гүйсэдкомууд хадаа колхоз бүридэ хабарай тарилгые эрхим болзорнуудта, агротехническэ үндэр шанартайгаар үнгэргэхэ тушаа шухала хэмжээнүүдые абанагүй гэжэ тэмдэглэнэ.

Республикын Министрнүүдэй Совет хадаа хабарай полевой хүдэлмэринүүд дээрэ агротехникые будүүлигээр эбдэһэн хэдэн олон баримтануудта анхаралаа табижа, тарилгые үнгэргэхэдөө агротехникые эбдэхэ ябадалые усадхаха тушаа шанга хэмжээнүүдые абахыень Кударын аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ Банрбиликтуевһаа, Тарбагатайн — Бурлаковһаа, Кяхтын —Власовһаа, Зэдын — Кругляковһоо, Бичурын аймгүйсэдкомой түрүүлэгшые орлогшо Маниновһаа эрилтэ хэбэ.

Хабарай тарилга дээрэ агротехникын заабаринуудые эбдэһэн ябадалнуудтай тэмсэлые шангадхаха тушаа хоёр неделиин болзор соо хэмжээ абахыень БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерстводэ (нүхэр Мамиловта) хурадхагдаа. Мүн газар элдүүрилгэ ба хабарай тарилга дээрэ агротехникые будүүлигээр эбдэһэн ябадалай түлөө аймагай хүдөө ажахын таһагуудай, МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй ба хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй харюусалга тушаа асуудал энэ болзор соо хаража үзэгдэхэ байна.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол хабарай тарилга дээрэ агротехникые эбдэһэн тушаа тус тогтоол соо тэмдэглэгдэһэн баримтануудые усадхахыень, бүхы колхозуудта хабарай тарилгые агротехническэ үндэр хэмжээндэ үнгэргэхэ талаар нэмэлтэ хэмжээнүүдые абахыень БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерствые, аймсоведэй гүйсэдкомуудые, МТС-үүдэй директорнүүдые уялгалба. Тэрэ зорилгоор, колхоз бүридэ хабарай тарилгые үнгэргэхэ агротехническэ түсэбынь шалгаад, хэрэгтэй болоо һаань, тэрээнние заһаха, хэрбээ иимэ түсэбгүй колхозуудай байгаа хада агрономуудай хүсөөр түсэб зохёохо шухала.

Байгша оной майн 12 хүрэтэр колхозуудай кондиционно бэшэ үрһые сортовой үрһөөр андалдалгые, мүн үрһэнэй фондо хаагдаһан таряае сэбэрлэжэ дүүргэхэ хэрэгтэй. Үрһэ тариха тогтоогдомол нормые, тэрэшэлэн тарилгые агротехническэ эрхим болзорнуудта үнгэргэхэ ябадалые сахижа, полевой хүдэлмэринүүдэй шанарые шангаар хинан шалгаха, гүрэнэй инспекторнүүдэй үүргэ ба харюусалгые дээшэлүүлхэ шухала. Хабарай тарилга дээрэ агротехникые эбдэһэн ушарал бүхэн гэмтэ ябадал гэжэ харагдаха байна. Түхэреэлжэ тарилга хэхэ, гараар үрһэ хаяха ябадалые огголон хорижолхо ба бүхы тракторна, морин сеялкэнүүдые дүүрэн хүсөөрнь ашаглаха шухала.

Байгша оной майн 25-һаа хожомдонгүйгөөр минеральна үтэгжүүлгэнүүдые колхозуудта зөөхэ ба тэдэнние зүбөөр хадагалха хэрэгтэй.

МТС-үүд ба колхозууд хоорондын договорнуудай ямараар дүүргэгдэжэ байһаниинь арбан хоногой турша соо шалгагдаха, хэрбээ уялгануудай эбдэгдэһэн баримтануудай байбал тэдэнэр бэе бэеһээ эрилтэ хэхэ байна.

Колхозуудай түрүүлэгшэнэр, тарянажалай ба тракторна бригадануудай бригадирнууд, тэрэшэлэн МТС-үүд болон аймагай хүдөө ажахын таһагуудай агрономууд хадаа тарилгын хүдэлмэринүүдэй шанарые саг үргэлжэ шалгажа, муугаар хэгдэһэн хүдэлмэринүүдые гэмтэ хүнүүдтэнь дахяад хүүлхэ уялгатай.

Бүхы предплужнигуудые хэрэглэхэ, тиин, предплужнигуудгүйгөөр хабарай хахалалга ба пар хахалалгые үнгэргэхэгүй.

Колхозуудта хабарай тарилга дээрэ шэнэ, мичуринска агротехникые (гранулированна үтэгжүүлгэнүүд, үрһые агаараар дулаасуулан шанаржуулга, яровизацилга, ороohото культурануудые хэрээһэлүүлжэ тариха, гречихэ ба просые үргэн рядаар тариха ба бусад) үргэнөөр хэрэглэхэ шухала.

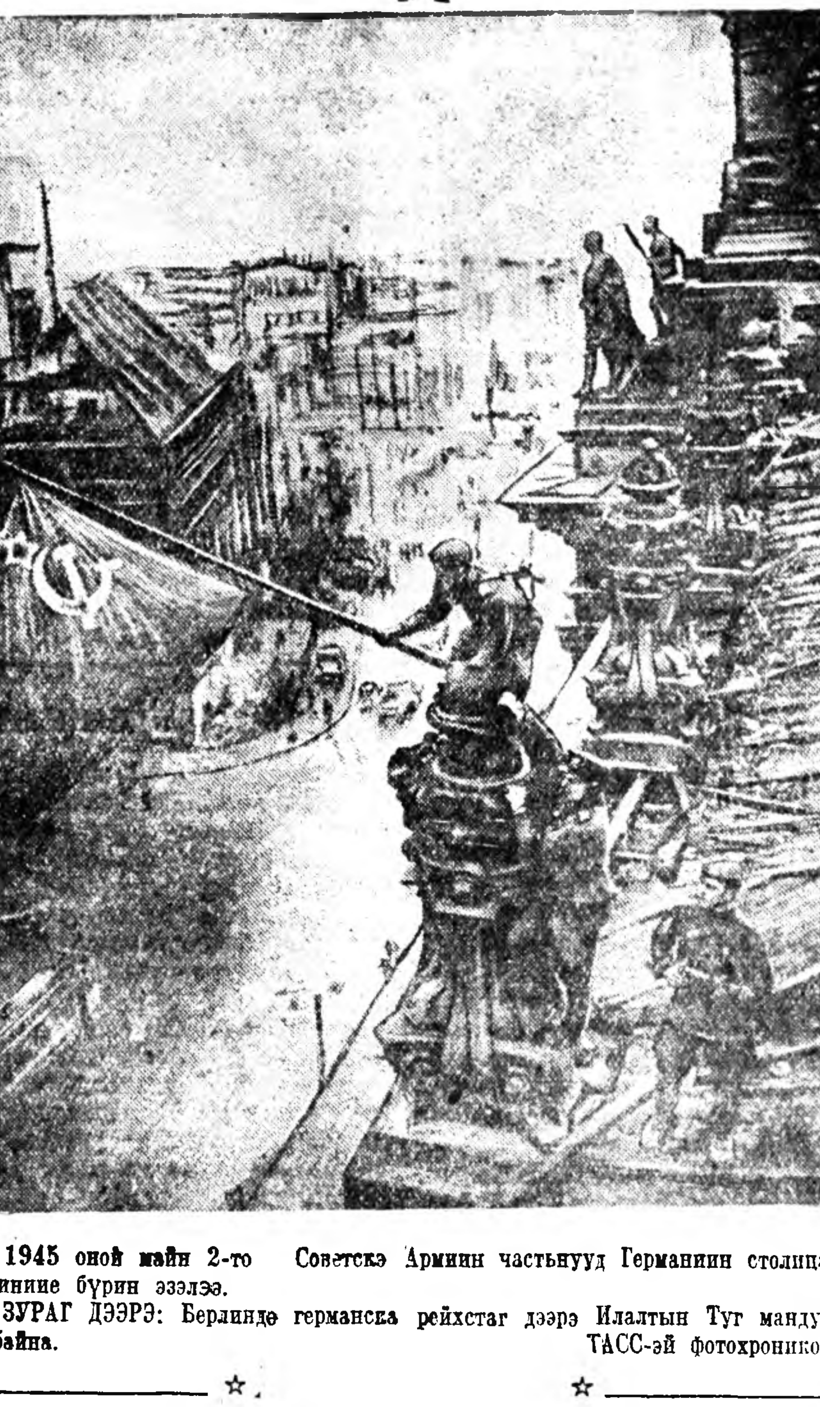
БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол хабарай тарилга дээрэ ажалай эмхидхэлые һайжаруулгада, тарилгые тогтоогдомол болзорнууд соо, агротехническэ үндэр хэмжээндэ үнгэргэхын түлөө колхознигуудай, МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй ба хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй дунда социалистическа мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлгэдэ республикын хүдөө ажахын Министерствын, аймгүйсэдкомуудай хүдөө ажахын таһагуудай болон тэрэнэй мэргэжэлтэдэй, тэрэшэлэн колхозууд, МТС-үүдэй шухала анхаралые хандуулна.

Астраханска область. Хойто Каспийда губшуураар загаһа барилгые үндэһөөрнь һайжаруулһанай түлөө ба [...] жэлдэ загаһа ехээр бариһанай түлөө Марфинска районой «Ленинские всходы» колхозой гэшүүн Ф. Т. Беленицындэ Сталинска шан олгогдобо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Сталинска шангай лауреат Ф. Т. Беленицын (зүүн гарһаа) өөрынгөө звенотой хамта губшуурһаа загаһа гаргажа байна. ТАСС-эй фотохронико.

Агуу ехэ илалтын табанжэл

1945 оной майн 2-то Советскэ Армиин частьнууд Германиин столицэ—Берлинние бүрин эзэлээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Берлиндэ германска рейхстаг дээрэ Илалтын Туг мандуулжа байна. ТАСС-эй фотохронико.

Цокто НОМТОЕВ

Фронтовой шүлэгүүдһээ

Номтоев Цокто Номтоевич — *Бурят-Монголой унинэй поэдүүдэй нэгэн. Нүхэр Номтоев 1941 оной июльһээ хойшо Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай һүүлшын үдэр— Илалтын Үдэр хүрэтэр артиллериин офицерээр ябажа, шэн зоригтойгоор байлдан, Сталинградһаа Кенигсберг хүрэтэр ошоһон байна. Нүхэр Номтоев алдарта „Катюшаар“ дайсадые хюдахаһаа гадна өөрынгөө дүлэтэ хурса шүлэгүүдээр фронтовигуудые дайшалхы хэрэгтэ зоригжуулдаг байгаа. Поэдэй дайнда ябахадаа бэшэһэн шүлэгүүд сооһоо хэдыень доро толилбобди.*

Нүхэр Номтоев хуушанай багша юм. Мүнөө Яруунын аймагай Ульдиргын долоон жэлэй һургуулиие даагшаар хүдэлмэрилжэ байна.

1. БАРАНИИНЬ ДАЙСАДЫЕ ХЮДАЯ!

Хүгшэн болоһон эжымнай,
Хүлдэ ороһон хүүгэднай,
Амараг инаг басагаднай,
Сталинград городнай,
Манай арада байна бшуу,
Мандаа ехээр найдана бшуу!

Гуринха зольбо шонодые
Галзуу нэтэрүү нохосые—
Алууршa тонуулша фашистнарые
Алад гаргажа болохогүй!
Большевистскээр, нүхэд, байлдая,
Бараниинь дайсадые хюдая!

2. ФАШИСТ

Булыемни үймүүлһэн,
Гэрыемни һандааһан,
Хүхэ ногоон хубсаһатай,
Хүнэй зөөридэ хорхойтой
Урбагар муухай фашист
Уралаа долёон ерэбэ.
Үншэн үлэһэн хүүгэдэй түлөө,
Үнэһэн болоһон городой түлөө,
Бооролуулан зобоһон басаганай
түлөө,

Байлдаанда унаһан солдадай
түлөө,
Нурсагар тэрэ дайсаниие
Нохойн үхэлөөр унагаае,
Үйлөө харлаһан тэрэниие
Үгы болоторынь удьхэлэе!
Буудая,
тэрэниие алдангүй,
Дууһая,
дайсадые үлөөнгүй!

3. „КАПУТ“

Берлинэй пивэдэ гашалһан,
Бээрэг зүдэрүү фрицые
Үдэр һүнигүй намнажа,
Үхэлэй абаргаар хэбшажа,
Үгы шамдуу болгоё!

Бушуу улаан гвардеецүүд,
Буугаа хасартаа абагты!
Хомхой эсэргүү дайсаниие,
Хараа дээрээ һуулгажа,
«Капут» түргэн болгоё!

4. ДНЕПР

Диилэн булин дайсаниие,
Днепр, шамдаа хүрэбэбди.
Харахан һайхан уһышни,
Каскаараа удхан уубабди.

Днепр мүрэн, баяртай,
Дайсаниие дараад бусахабди.
Абарһан хүбүүдээ юрөөгыш,
Алтан зулаа бадаруулыш!

5. СЭСЭГЛЫТ!

Хатуу шанга зоригоороо
Хамгаалан абаһан оромнай,
Үнжэгэн зөөлэн гараараа,

Үргэн дэгжэһэн хүүгэднай,
Урган жарган сэсэглыт,
Улам һайнаар һалбарыт!

Эхэ оронойнгоо улам һалбархын түлөө

Колхозно хүдэлөөнэй түрүүшын жэлнүүдһээ хүдөө нютагуудта машинно-тракторна станцинууд олоор байгуулагдажа эхилээ һэн. Энэ агууехэ дэбжэлтын үедэ, 1936 онһоо би түмэр морн — трактор жолоодожо эхилһэн байнаб. Тэрэ сагһаа мүнөө хүрэтэр трактористаар хүдэлмэрилнэб. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадалсаһанай һүүлээр тракторна бригададаа бусажа, бригадаяа бэхижүүлэлсэхын түлөө, колхозно полинууд дээрэ үндэр баян ургасын түлөө тэмсэлдэ дахяад ороо һэм.

1947 ондо бригадамнай үндэр ургаса туйлажа, манай бригадир Чоймпол Бадмаевич Бадмаев Социалистическэ Ажалай Геройн хүндэтэ нэрэзэргэдэ хүртэһэн ба бригадын гэшүүд орден, медальнуудаар шагнагдаһан, тэрэ тоодо би Ажалай Улаан Тугай орденда хүртэһэн байнаб.

Нёдондо тракторна хүдэмэриингөө түсэбые 159 процент дүүргэжэ, зөөлэн хахалалгада оруулан, 650 гектар газар элдүүрилһэн байнаб. Тиихэ зуураа, 3168 пүүд горючи, 15 процент запасной частьнуудые арбилааб.

Байгша онойнгоо тракторна хүдэлмэриин түсэбые гартаа абаад байхадаа өөрымни арга боломжо тэрээнһээ үлүүлхэ байна гэжэ шиидэбэб. Тиигээд энэ түсэбөө дабхарлан дүүргэхээр зоригжонхёйб. Манай бригада мүнөө жэлдэ 200 гектар дээрэһээ га бүрии 25—30 центнер, үлэгшэ талмай дээрэһээнь га бүрин 20 центнер таряа хуряаха гэһэн уялга абанхай. Энэ уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө эсэшэгүйгөөр тэмсэхэ байнабди.

Бидэнэр колхозно байгуулалтаяа бэхижүүлхын түлөө, Эхэ оронойнгоо улам һалбархын түлөө шударгы шангаар ажаллахабди.

Ц. Лабаев, Баргажанай МТС-эй № 5 тракторна бригадын тракторист.

ТҮРҮҮШЫН РЕЙД

Хабарай тунгалаг үглөөгүүр. Наран нарлагүй, аажамаар хөөрэнэ. Һаяхан нойрһоо һэриһэн хүүхэйн эжы тээшээ тэгүүлһэн мэтэ, Сэлэнгэ мүрэн Байгал руугаа зарүүгаар урдана. Хажуу тээһээнь тэрээндэ оройон, Үдэ гол тэрэнэй эршые улам улам нэмээнэ. ...Удаашьегүй хэдэн баржа шагтагалһан «Чадаев» пароход Сэлэнгын уһые хахара жүһэн, урасхал өөдэ шуумайна. Энэ пароход тамаралгын тон холын пристань-Мөөрөөшэ хүрэтэр маршрудтай

Капитанска мостик дээрэ зогсоһон хүнэй үбсүүндэнь дайшалхы гурбан орденууд яларжа, гэрэнэй эрэлхэг зоримгой шарайень бүришье дорюун болгоно.

— Зай, иигээд лэ манай түрүүшын рейд эхилбэ. Энэ жэлдэ нёдондонойхиһоо улам һайнаар хүдэлмэрилхэ ёһотойбди,—гээд Константин Матвеевич хажуудахи нүхэртөө омогтой, шиидэнгеэр хандана.

Нёдондо жэлдэ «Чадаев» пароходой команда капитан Бутухановай хүтэлбэреэр жэшээтэ һайнаар ажаллаа. Гүрэнэй онсо шухала ашаа шэрэлгээр табанжэлэйнгээ даабарине Октябрьска революциин ойн һайндэр хүрэтэр бүрин гүйсэдхэһэн байна. Мүнөө жэлэй навигациин эхилхэһээ холо урид пароходынь тамаралгадаа бэлэн болоо һэн. Тэрэнэй команда 23 хүнһөө бүридэдэг. Тэдэнэй дунда эрхим һайнаар хүдэлмэрилдэг хүнүүд: кочегарнууд Верховин, Старожук, рулевой Токмаков ба бусад олон нүхэд бии. Эдэнэй коллектив ехэ эбтэй нигта, нэгэн адли зоригтойгоор хүдэлмэрилдэг. Нүхэр Бутуханов командынгаа хүн бүхэнэй тон дүтын хани нүхэр юм, ходоодо тон простой ба ойлгосотой зүбшэл үгэдэг. Энэнь тэдэнэй амжалтатай ажалай нэгэн шиидхэхы эшэ үндэһэн мүн.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда хабаадажа, немецко фашизмые үй бута сохилсон Берлин хүрэтэр ошоһон Константин Матвеевич Бутуханов, мүнөө «Чадаев» пароходой капитан болоод, амгалан тайбан ажалай Фронт дээрэ түрүү зэргэдэ ябалсана.

Ч. Намжилов.

Урдын сэрэгшэ— мүнөөдэрэй стахановец

1946 он. Константин Дмитриевич Синицин немецкэ фашизмда эсэргүү дайнда хабаадалсажа, баатаршалга гаргаһанайнгаа түлөө орден медальнуудые яларуулан, түрэл Улан-Удэдэ бусажа ерээ һэн.

Энэ үедэ дайнай һүүлэй сталинска табанжэлэй агууехэ программа парти ба правительствоор баталагдаад байгаа. Советскэ хүн бүхэн энэ табанжэлэй түсэбые бэелүүлгэдэ шармайн орожо байба.

Нүхэр Синицин амгалан байдалай үедэ арадайнгаа ажахые һэргээн бодхоолсохые хүсэн, мяхаконсервын комбинадта мяха хэршэгшээр хүдэлмэрилхээ оробо.

Олон удаан жэлдэ армиин албанда ба фронтдо ябаһанайнь һүүлдэ, гражданска байдал тэрээндэ тон һониирхолтой байгаа һэн. Буу зэбсэгэй орондо, мяха хэршэдэг оньһото машина шудалжа ороод, богонихон саг соо баялиг дүй дуршэлтэй болоо.

Ленинградайхидай патриотическа уряагай хаа хаанагүй дэлгэрээд байхада, Константин Дмитриевич ажалай үндэр показательнуудые цех дотороо түрүүлэн харуулжа эхилһэн юм. Тиин, Эхэ оронойнгоо ашa туһада эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлмэрилһэнэйнгөө ашаар, табанжэлэйнгээ даалгабарита түсэбые болзорһоонь урид, 1949 оной ноябрьда дүүргээ.

Нүхэр Синицин туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амарнагүй. Үйлэдбэринингөө бүтээсые бүри ехээр дээшэлүүлхын түлөө эрид шууд тэмсэнэ. Энэ оной Майн 1-дэ 8 жэлэй программа дүүргээ.

Константин Дмитриевич болбол гансал ажал дээрэ эрхим жэшээ харуулдаг бэшэ, харин олониитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг.

Мүнөө майн урда тээхи мүрысөөнэй темпые улам саашань шангадхан, үдэр бүринигөө нормые 300 процент хүрэтэр дүүргэжэ байна.

Фашистска Германиие даралсаһан алдарта сэрэгшэ — мүнөөдэрэй [...] стахановец нүхэр Синицин [...] энэ түүхэтэ үдэрые ажалай [...] амжалтануудаар угтаба.

Б. Дашиев.

„Б. М. ҮНЭН“ ГАЗЕТЫН НЭРЭМЖЭТЭ ЭСТАФЕТЭ

Урижадэр, майн 7-до Улан-Удэ городто зохёолгадан, «Бурят-Монголой Үнэн» газетын үнгэргэгдэбэ. Эстафетэдэ городой һайндуранай большевистскэ хэблэлэй үдэргэ нэрэмжэтэ 1-дэхи эстафетэ үнспортивна обществонууд ба коллективнуудай 200 команда хабаадажаһан байна. Тус эстафетэ тухай материал манай газетын үглөөдэрэй номерто толилогдохо байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) эстафетые этапта дамжуулан үгэлгэ, (баруун гарһаа) — финиш дээрэ. М. Миневэй фото.

Сэлэнгэдэ колхозно барилгануудай худэлмэриие таһалдуулна

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол соо Сэлэнгын аймагта 1950 оной турша соо моринной 5, эбэртэ бодо малай 44, хонин ямаанай 31, гахайн 8, шубуунай 30 байранууд баригдахаар, мүн олон байрануудта капитальна заһабарилга хэгдэхээр хараалагдана.

Эдэ барилгануудые бэелүүлхын тула байгша ондо Сэлэнгын аймагта 49900 кубометр барилгын модон, тэрэ тоодо 12800 кубометр хюрөөдэгдэһэн материал, мүн 367,3 тонно известко, 1 385 мянган хэһэг хирпиисэ, 3364 кубометр шулуун бэлэдхэгдэхэ зэргэтэй. Теэд, һая болотор оройдоо 11632 кубометр (23,3 процент) барилгын модон, тэрэ тоодо 235 кубометр (1,9 процент) хюрөөдэгдэһэн материал бэлэдхэгдэһэн ба миил 4397 кубометрнь барилгын точконуудта шэбэгдэһэн байна. Тиихэдэ Ноёхоной сомоной «Большевик» (түрүүлэгшэнь Ринчинов), «Ленинский путь» (түрүүлэгшэнь Малыгин), «Красный Чикой» (түрүүлэгшэнь Эрдынеев), Тамчын сомоной Молотовой нэрэмжэтэ (түрүүлэгшэнь Дарижаев), Калининай нэрэмжэтэ (түрүүлэгшэнь Кулаков) колхозууд нэгэшье кубометр модо бэлэдхээгүй, энэ худэлмэриие захалаашьегүй байһаар.

Аймгүйсэдкомой дэргэдэхи колхозно ба хүдөөгэй барилгын таһагые даагша нүхэр Эрдынеев Ноёхоной сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ ба «Большевик» колхозуудта аймсоведэй ба ВКП(б)-гэй айкомой түлөөлэгшөөр удаан саг соо байһан мүртөө «Большевик» колхозой барилгын модо бэлэдхэлгые таһалдуулжа байбашье, энээндэ анхаралаа хандуулаагүй, энэ худэлмэриие эмхидхээгүй байха юм. Барилгын модо бэлэдхэлгэдэ түбхын түрүүндэ нүхэр Эрдынеевһээ ондоо хэн анхаралаа хандуулха тээшэб!

Аймсоведэй гүйсэдком болбол байгша оной мартын 17-ной тогтоолоор аймагай колхозуудта модо бэлэдхэлгые ба малай байрануудые барилгын худэлмэринүүдые толгойлхыень нүхэр Эрдынеевые уялгалһан байгаа. Мүн энэ тогтоолоор барилгын модо бэлэдхэлгын хоёр декадник соносхогдоһон байха юм. Хоёр декадын (апрелиин 20-һоо майн 10 болотор) турша соо модо бэлэдхэлгын худэлмэридэ үдэр бүри 434 хүн гараха байгаа. Гэбэшье, тус аймсовет тэрэ тогтоолоо дүүргэнгүй саарһан дээрэ үлөөһэн байха юм.

Мүн тэрэшэлэн колхозуудта хирпиисэ, известко үйлэдбэрилгэ эмхидхэгдээгүй, энэ асуудалаар нүхэр Эрдынеев юушье хээгүй. ВКП(б)-гэй Сэлэнгын айкомой хүтэлбэрилэгшэд хабарай тарилгада шалтаад, малай байрануудые барилгын шухала худэлмэриие мартажархиһан байна.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй байгша оной январиин 27-ной тогтоолой ёһоор Сэлэнгын аймагта барилгын саг үргэлжын бригаданууд байгуулагдаха ёһотой байгаа. Теэд, мэнэ һая болотор нэгэшье колхоздо нэгэшье бригада байгуулагдаагүй, нэгэшье колхоз бэлэдхэгдэһэн модоороо малай байрануудые барижа эхилээдүй байба.

Малажал эрхилдэг энэ аймагта малай байрануудай барилгын таһалдуулагдажа байһан ябадалые ямараар сэгнэлтэй гээшэб?

Д. Дамбинов.

Радиоприемнигууд—ажалшадта

Советскэ арадай, тэрэ тоодо Бурят-Монголой ажалшадай ажабайдал үдэр ерэхэ бүри улам хүгжэн бадарна. Тиихэтэй хамта культурань утаа түргэнөөр ургана. Энэнэй нэгэ гэршэнь юуб гэбэл, арад зон радиоприемнигуудые, радиогой хэрэгсэлнүүдые олоор абадаг болоо.

1949 он ба 1950 оной нэгэдэхи квартал соо потребкооперациин системээр 595 радиоприемнигууд, 2848 комплект радиопитани, 8255 репродукторнууд, 6781 хэһэг радиолампанууд ажалшадта худалдагдаһан байна.

Бичурын аймпотребсоюзай магазинуудһаа аймцентрын хэдэн олон ажалшад радиоприемнигуудые худалдажа абаа. Мүн «Борец Октября», «Ким», Карл Марксын, Крупскаягай нэрэмжэтэ ба бусад колхозууд «Родина» гэжэ радиоприемнигуудые олоор абаһан байха юм. Тэдэ приемнигуудһаа олон радиоточконууд колхознигуудай гэрнүүдтэ оруулагданхай.

Ахын аймпотребсоюз һүүлэй үедэ 18 радиоприемник колхознигуудта, худэлмэришэдтэ, албахаагшадта худалдаа. Хориин аймагта—40, Кяхтын аймагта —40 радиоприемнигууд худалдагдаһан байна. Иимэ жэшээнүүдые бүри олоор харуулжа болохо.

Д. Колмаков.

Комсомолецуудай үнэтэ үүсхэл

Мухаршэбэрэй аймагай «Путь Ленина» колхозой комсомольско организаци колхозойнтоо механизаторска кадрнуудай ба малшадай культурна байдалые улам һайжаруулха тушаа асуудал өөһэдынгөө суглаан дээрэ хэлсэһэн байна. Тус колхозой правлени комсомолецуудайнгаа үүсхэлые һайшаан, механизаторнуудтаа 20 матрац, 10 полотенцэ, 2 умывальник, мылэ худалдан абажа үгөө. Мүн хоёр-хоёр домино, дам, шатар, балалайка ба гитара мэтын хүгжэмэй инструментнүүдые абажа үгэхэ гэжэ шиидэв.

Тэрэшэлэн спортивна барилгануудые хэхэ тухай асуудалые зүбшэн хэлсэһэн байна. Энэ асуудалынь правленеэр мүн лэ һайшаагдан, Түгнэ голдо байһан полевой стан дээрэ спортивна талмай түхеэрэгдэхэ болобо. Гадна, полевой стан шадарай малажалай фермэдэ радиоприемник табигдахаар хараалагдаа.

К. Именахоев.

ФИЗКУЛЬТУРА БА СПОРТ

Футбол

Майн 7-до «Динамо» стадион дээрэ «Динамо» ба «Красная звезда» гэжэ һайндуранай спортивна обществонуудай командануудай хоорондо футболоор нүхэрэй ёһоной уулзалга болобо. Уулзагшад удаан саг соо бэе бэедээ эрид шангаар добтолбошье, нааданай эсэстэ динамынхид 3:1 гэһэн тоотойгоор шүүбэ.

Баскетбол

Мүн энэ үдэр тус стадионой баскетбольно талмай дээрэ городой кубок абалгын түлөө уулзалганууд болобо. «Большевик» обществын эхэнэрнүүдэй команда ПВЗ-гэй «Локомотивай» командада шүүгдээ. Мүн «Большевик» обществын эрэшүүлэй команда республиканска спортивна һургуулиин эдир баскетболистнартай уулзаад, тэдэнэртэ 31:30 гэһэн тоотойгоор шүүгдэбэ.

Норвегидэ „Советскэ союзтай хани барисаанай недели“

ОСЛО, майн 5. (ТАСС). Үсэгэлдэр Ослодо «Советскэ Союзтай хани барисаанай неделиие» үнгэргэлгэнь «Норвеги-СССР» Обществын үргэн суглаагаар тэмдэглэгдэбэ. Арадай байшангай зал соо хүнүүд дүүрэн байгаа. Обществын түрүүлэгшэ Дальгард СССР-эй ба Норвегиин арадуудай хоорондо культурна холбоонуудые бэхижүүлхэ зорилгонууд тухай элидхэл хэбэ. Норвежскэ арадай ... рада советскэ культурын ... лөөе элидхэлшэ тэмдэглэ...

Советскэ культурын ажал... лагшадай делегациин хүт... лэгшэ профессор В. Н. С... суглараагшадые амаршалаа. ... хадаа советскэ наукын ба ку... рын хүгжэлтэ болон шэнэ ... тануудай тухай хэлэбэ.

Румыниин ба МНР-гэй хоорондо дипломатическа харилсаануудые тогтоолго тушаа

БУХАРЕСТ, майн 5. (ТАСС). Монгол арадай республикын правительство хадаа МНР ба Румынска арадай республикын хоорондо дипломатическа харилсаануудые тогтоохо дурадхалтайгаар Москвадахи өөрынгөө посол Идамжабаар дамжуулан, Румынска арадай республикын ...тельствода хандаба.

Румынска арадай республ... правительство МНР-гэй пр... тельствын дурадхалые аб... бэлэн байна гэжэ Москвадахи ...мынска посол С. Бугич МНР... посолдо харюусаба.

Саг үргэлжын комитедэй уряада Румын... 6,5 миллион хүн гар табяа

БУХАРЕСТ, (ТАСС). Эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй Саг үргэлжын комитедэй уряада бүхы Румыни дотор 6.641.000 хүн гар т... Тэдэнэй 4.679.000 хүниинь ... районуудта һуулаг байна.

Гар табилга үргэлжэлһөөр.

Вьетнамда боложо байгаа дайн байлдаан

ШАНХАЙ, майн 5. (ТАСС). Вьетнамай демократическа республикын армиин главна штабай коммюникейн ёһоор Урда Вьетнамда дайлалдажа байгаа республикын сэрэгүүд энэ жэлэй нэгэдэхи квартал соо Као-Лань (Тра-винь провинци) райондо, мүн Каун-ан (Сайгонһоо урдуур) округто францизуудта ехэ гээгдэл үзүүлһэн байна.

Вьетнамай демократическа республикын арми болбол энэ турша соо партизануудай туһаламжатайгаар тус райондо французска 103 пост үгы хэһэн, 5 мянга шахуу французска солдадууд ба офицернүүдые алаһан гү, али шарха... һан, 850 хүнүүдые плендэ аб... байна.

Вьетнамай демократическа ре... публикын сэрэгүүд францу... 8 самолёдуудые, 52 танк, 6 ... воз, 25 вагон, гол мүрэнэй ... суднанууд, 4 моторно онгосо, ... һэ тээһэн ашаанай 4 суднану... үгы хэбэ.

Мүн энэ үе соо 2300 винто... 500 хүнгэн пулемет ба писто... пулемедууд, 45 станкова пул... дууд ба 23 миномедууд фра... зуудһаа буляан абтаһан байна.

Индонезидэхи байдал

ГААГА, майн 5. (ТАСС). Голландска баруунай газетэнүүд хадаа Индонезидэ боложо байгаа событинууд тушаа, илангаяа үни хада байгуулагдаһан марионеточнэ гүрэнүүд индонезийскэ республикатай дахин нэгэдэжэ байһан тушаа һанаагаа ехэ зобоһон хэбэртэйгээр бэшэнэд.

Гадаадын хэрэгүүдэй мини... стводэ дүтэ «Ниве Курант» ... газетэ энээнтэй дашарамду... Майн 1-нэй демонстрацида И... незиин арад болбол Ленин ... Сталинай портредүүдые ба... гараа гээд, редакционно ст... соогоо тусгаар тэмдэглэнэ.

Я. А. Малик ООН-эй генеральна секретарьта бэшэг эльгээбэ

НЬЮ-ЙОРК. майн 5. (ТАСС). ООН-нэй Генеральна Секретарь советскэ делегат Я. А. Малигһаа бэшэг абаа гэжэ ООН-эй секретариат хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ мэдээсэбэ, тэрээн соонь, эхэнэрнүүдэй байдал тухай асуудалаар ООН-эй комиссиин майн 8-да болохо 4-дэхи сессиин худэлмэридэ Советскэ Союз хабаадахагүй, юундэб г... гоминдановска бүлэгэй түлөө... тус худэлмэридэ хуули бу... хабаадаха байна гэжэ хэлэгд...

Гоминданай түлөөлэгшын хаб... далгатайгаар сесси дээрэ абт... ямаршье шиидхэбэринүүдые ... лита гэжэ Советскэ Союз мэд... гүй гэжэ Я. А. Малигай б... соонь саашаа хэлэгдэнэ.

Д. ГУНЗЫНОВ.

ТҮҮХЭТЭ ХЭРЭГҮҮДЭЙ ГЭРШЭ

(РАССКАЗ)

Доцент Николаев педагогическа институтта худэлмэрилхээ ерэһээр жэл тухай болоо. Физико-математическа факультедэй студентнэр мүнөө иигэжэ хөөрэлдэдэг:

— Николай Сергеевич Николаев наһаараа бидэнэрһээ ехэшье холо ошохогүй. Эрдэмээрээ — һая наашашье хүсэгдэхэгүй.

Николай Сергеевич үнэхөөрөө залуу хүн, оройдоо 31-тэй. Таарамжатай зохидхон хубсаһа сэбэрээр үмдэдэг, үгэ бүхэнөө хии талаар табидаггүйшье һаа, хүхюу, юумэ хөөрэн байдаг зантай. Сүлөөтэй сагтаа үбэлдөө — каток дээрэ, зундаа — пляж дээрэ гү, али парк соо тэрэ харагдадаг. Һайндэрнүүдэй үедэ Ленинэй орден, Улаан Тугай хоёр орденууд ба хэдэн медальнууд сээжыень шэмэглэн ялардаг юм.

Үсэгэлдэр, Илалтын үдэртэ зорюулагдаһан баярай суглаан институтта болоо. Тэндэ Николай Сергеевичын үшөө нэгэ шэнэ таалань студентнэртэ түрүүшынхеэ харагдаһан байна. Залуу доцентын тамхи татажа байхыень энэ үдэрһөө урда тээ хэншье хараагүй байгаа. Теэд, үсэгэлдэр, баярай суглаан концерт хоёрой хоорондохи забһарлалгада гарахадаа Николай Сергеевич тамхи татаа. Татаха саанаа ёһотой... махорко.

— Намайе, Николай Сергеевич, хүлисэгты, — гэжэ Мариада Антоновна — түүхын багша хамагһаа түрүүн доцентдэ хандаба, — Шэнэ саг ерээ гээшэ гү, али юун болоо гээшэб? Танай гэнтэ махорко татахада гайхалтай байнал.

—Үгы, юуншье болоогүй. Харин, үнгэрһэн сагые һанажа байнаб, — гэжэ доцент Николаев харюусан, Мариада Антоновнае бүри ехээр гайхуулба.

Энээгээр Николаевай тамхи татаһан ушарта эсэс табигдажашье болохо байгаа. Теэд, мүнөөдэр — майн 9-дэ Мариада Антоновнагай асуудал баһал дабтагдаха баатай байшоо. Юуб гэхэдэ, хэдэн студентнэр Николай Сергеевичын махорко дахяад татахыень, тиихэдээ нэгэ ногоон торгон алшуур кармандаа хэхыень хараа.

— Баһал махорко татаба...

— Портсигаргүй, харин алшууртай ябана...

—Энээнһээ урда тээ Николай Сергеевичын алшуур хараһан хүн бии гү?...

Иимэнүүд үгэнүүд институдай студентнэрэй хамтын байрын комнато коридор соогуур нэгэнһээ нөгөөдэ дамжана. Алшуурынь хараһан хүбүүд һонирхогшодой асуудалнуудта харюу үгэжэ үрдинэгүй. Хоёрдохи курсын студентка Надежда Жамсаранова илангаяа нэгэрүүгээр асууна...

— Алшуурынь ногоон торгоор хэһэн гү?

— Тиимэ.

— Хээтэй торгон бэшэ гү?

— Тэрэниие обёорооогүйб.

— Ямар гоё оёдолтой гэнэбши?

— Сэсэг набшаа оёотой гэжэ һанаа һэм.

— Сэсэгүүдынь олон ондоо унгэтэй гү?

— Олон. Улаан, хүхэ, шара гурбан сэсэгүүд лаб бии һэн...

— Алшуурынь шэнэ гү, али хуушан гү?

— Хүсэд мэдэнэгүйб, Ятараа ши асуутаа хүмши. Залхуум хүрэшэбэ. Алшуурһаа тамхи татахада ямар гайхал болоо юм?

— Үгы дөө, юрэ һонин байна, —гэжэ Надежда хэлэжэрхёод, бушуухан өөрынгөө байдаг комнато руу орошоно. Урдаһаань 8 басагад нэгэн доро хүл дээрээ бодон, мүнөө һая өөрынь асууһан асуудалнуудые дабтана.

— Зай, манай тухайлааша зүбтэй байжа болоо, — гэжэ Жамсаранова бултандань харюусаад, иигэжэ үргэлжэлнэ, — Николай Сергеевичтэ мүнөө бултадаа ошоё. Тиин Илалтын үдэртэй дашарамдуулан амаршалаад, өөрынгөө дайшалхы ябадал тухай бүхы студентнэртэ мүнөө үдэшэ хөөрэжэ үгэхыень урихабди. Арсахагүй байха.

Тэбхэр нэгэ час үнгэрбэ. Николай Сергеевичын һамган ехэл тухашаранхай янзатай. Гансата 9 айлшад орожо ерээ. Тиинһээ тиитэрээ Илалтын һайндэр. Бултандань сай аягалха, эдеэ табиха гээшэ ойр зуура бүтээгдэхэ ажал бэшэ. Баһа удааржашье болохогүй бшуу.

— Николай Сергеевич, та Эсэгэ ороноо хамгаалтын фронт дээрэ нилээд удаан ябаа бээт? — гэжэ Надя Жамсаранова хөөрэлдөөндэ һабагша татана.

— Тиигээ, 4 жэлдэ нэгэ һара дутуу.

— Дайнда ябаһан ябадал тухайгаа мүнөө үдэшэ бүхы студентнэртэ хөөрэжэ үгыт гэжэ урихаяа ерээ һэмди.

— Ехээр хөөрэжэ хүниие һонирхуулха юумэ байхагүйл даа. Советскэ сэрэгшэ тухай хэдэн олон һонин һонин номууд бии ха юм. Тиихэдэ таанадай эсэгэнэр, аханар баһал фронт дээрэ ябаа ха юм. Тэдэнэй ябадалһаа үлүү һонин юумые би хэлэхэгүйлби. Харин, таанар үнгэрэгшэ дайнай жэлнүүдтэ бидэндэ — советскэ армида туһалдаг байһан тухайгаа хөөрыт.

— Бидэ, энэ 9 басагад, Хориин дунда һургуулиие хамтадаа дүүргээд, эндэ ерээ һэмди, — гээд Надя саашань хөлэхэ үгэеэ оложо ядан, тулагардашана хэбэртэй. Тиихэдэнь зэргэлэн һууһан нэгэ басаган:

—Үнөөхи, зургаадахида һуража байхадаа фронтовигуудта эльгээһэн бэлэг тухайгаа хэлыш,—гэнэ.

—Хэлэ, хэлэ, — гэжэ Николай Сергеевич һамгантаяа хамта гуйба.

— Бидэ юһэн басагад 6-дахида һуража байхадаа фронт бэлэг эльгээгээ һэмди. Урда тээнь баһал бэлэглэдэг байгаабди. Тиихэдээ, манай бэлэгые хэнэйшье абаһаниие мэдэгшэгүй һэмди. Харин, 6-дахида байхадаа эльгээһэн бэлэгтэмнай харюу ерээ һэн... Үгы, үгы, урид гүйжэ орошобоб. Эхинһээнь хэлэһүүб.

Нэгэтэ 6-дахиин басагадууд бултадаа сугларaад хөөрэлдэбэбди. Фронтовигуудта бэлэг эльгээхэ гэжэ тиихэдэ шиидээ һэмди. Класаймнай хүтэлбэрилэгшэ Балмасу Базаровна ехэ баяртайгаар дэмжээ һэн. 6-дахиин хүбүүд баһа амяраа бэлэг бэлдэжэ эхилээ.

Би арбан бишыхан платогуудые оёоб. Тамара шүдэнэй порошок щётконуудые үгөө. Дулма расческанууды олоор асараа. Эдэ мэтээр хүнэй даб дээрэ хэрэглэдэг юумэнүүдые яһала элбэгээр суглуулаабди.

Надя ойр зуура аниргүй болоһон хойноо иигэжэ үргэлжлнэ:

— Эльгээхэ бэлэгүүдээ бултыень суглуулаад байгаабди. Тиихэдэмнай Балмасу Базаровна «Бултанайнгаа зүгһөө бэшэг бэшээд досоонь хэгты» гээ һэн. Тиигээд нэгэ тон уранаар оёдоһон алшуур, нэгэ пачка махоркотойгоор үгөө бэлэй. Тэрэ тамхинайнь алшуур...

— Алшуур?! — гэжэ Николай Сергеевич гэнтэ асууна. Тиинһэн дары, — зай, зай, саашань, — гээдхинэ.

— Тиимэ, алшуур. Тэрэ тамхинайнь алшуур хээтэй ногоон торгоор оёдоһон һэн. Дээгүүрынь элдэб сэсэгүүд, «Эхэ ороноо хамгаалагшада» гэжэ улаан миндааар оёжорхиһон бэшэг бии һэн.

Иигэжэ хэлэхэтэйнь хамта Николай Сергеевич бодошоно.

— Тэрэ алшуур минии мүнөө абажа ябадаг алшуур бэшэ аал! —гэнэ. Тиигээд, карманһаа Надиин хэлэһэндэл тон адли алшуур гаргаан басагадта һарбайна.

— Энэ, энэ!

— Энэ, мүн!

— Тэрэл хэбээрээ! — гэлдэн студенткэнүүд тэрэ алшуурые ээлжээ ээлжээгээр, тон ямбатайгаар барин үзэнэд. Комнато соо ямаршье абяа шэмээн гаранагүй. Эндэ һууһан хүн бүхэн тус тустаа бүхэли роман гү, али повесть бэшэхээр түсэб табижа һууна гү гэжэ һанахаар һэн.

— Зай, нүхэд, студентнэр, нэн түрүүн таанадай манайда ерэһэндэ баясхалан хүргэнэбди. Тиигээд, танай уряалые — дайнда ябаһан тухайдамни дуулаха хүсэлэнгые заатагүй хангахаб. Өөрынгөө ябадал тухай хэлэһэнэй үлүү гэжэ һанаһан хэбээрээл байнаб. Теэд мүнөө үдэшэ энэ алшуурай түүхэ тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэхэб, —гэжэ Николай Сергеевич үгөө яраалгүйгөөр һубарюулна. Тиигэжэ һуухадаа фронтовой б... далаа элихэнээр хаража байһан маягтай һэн.

Николаевай түрэһэн город С...ленск. Тэндэһээ 1941 оной июн... 24-дэ армида мордолго... Мү... зэргэлжэ һууһан Антонида Петр...натаяа университедэйнгээ түл... уулзаад таралга. Окопууд. О...пууд. Окопууд... Фронтовой х... жэл үнгэршэнэ. Тылһээ бэлэгүү... абалга. Холын Бурят-Монгол... һургуулиинхидай бэлэг. Энэ ного... торгон алшуур. Бүхы батальон...роо харюу бэшэлгэ. СССР-эй ...руун хилэ дээрэ гаралга. Польш... Германи. Армиһаа бусалга. Дах... университет. Кандидат нэрэ зэ... абалга. Бэеэ даан худэлмэри... эхилһэн үе.

Эдэ бүгэдэ мүнөө дахин да... Николай Сергеевичтэ харагда...дал гэнэ.

— Яагаа удаан абажа ябаа г... шэбта? — гэжэ Надя асууна.

— Хэзээдэшье хаягдахагүй, м...тагдахагүй алшуур гээшэл. Сов...скэ арад ба Арми хоёрой хоор...дохи агуухэ холбооной һүлдэ г...шэл. Тэрэ холбооной бата ...байһанай ашаа туһаар илалта т...лаабди. Тиигэжэ, энэ үдэрые мү...һайндэрлэнэбди. Энэ алшуур...жэл бүхэнэй майн 8—9-нэй үд...нүүдтэ махорко татадагби. Тии...бүридөө шэнэ хүсэ, нэмэри ша...абадагби гэжэ һанагшаб. Юуб ...хадэ, энэ алшуур — советскэ о...национальна арадуудай нэгэдэ...хүсэ шадалай һүлдэ, түүхэтэ х...гүүдэймнай гэршэ гэжэ намда ...нагдадаг. Тиимэл хадань хадаг...жа ябахаб. Намдашье, аша гу...нартамниишье үнгэрһэн сагай...баатарлиг түүхые домоглон ...нуулжа байхал.

Харюусалгатай редактор Д. Д. ЛУБСАНОВ

РЕДАКЦИИН АДРЕС: Улан-Удэ ул Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС Улан-Удэ Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: отв. редактора—23; АТС—1-80. зам. отв. редактора—7.85; отв. секретаря 3.23; отделов партийной и комсомольской жизни культуры и быта—4-32; пропаганды и агитации—7.85; сельского хозяйства промышленности и транспорта—6-84; переводов— 3-23; писем трудящихся и информации—6-84 (2 зв.); об'явлений 2-64 (2 зв.); Для междугородных переговоров—16.

Н—02294. Типография Управления полиграфии, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000